

1. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (далі - ЦДАВО України). – Ф.1. – Оп.2. – Спр.1012.
2. ЦДАВО України. – Ф.387. – Оп.1. – Спр.1.
3. ЦДАВО України. – Ф.387. – Оп.1. – Спр.185.
4. На вищій щабель. Матеріали III Всеукраїнського з'їзду ленінського т-ва «Геть неписьменність» на Україні. ДВОУ – Радянська школа. – 1932. – 46 с.
5. Сталь Л.Н. Работать по новому, по революционному. М.-Л., 1929. – 55 с.
6. ЦДАВО України. – Ф.387. – Оп.1. – Спр.16.
7. ЦДАВО України. – Ф.387. – Оп.1. – Спр.60.
8. ЦДАВО України. – Ф.387. – Оп.1. – Спр.83.
9. Л. Римський. «Советская общественность и массовое просвещение» // Коммунистическое просвещение, 1927, №5, - с. 66
10. Коммунистическое просвещение, 1929, №3- с. 66
11. ЦДАВО України. – Ф.387. – Оп.1. – Спр.60.
12. ЦДАВО України. – Ф.387. – Оп.1. – Спр.115.

Аннотація

В статтє проанализированы организационно-правовые основы функционирования общества «Долой неграмотность». Исследована структура руководства общества и его изменения, принципы членства в обществе. Указано на основные источники наполнения бюджета общества. Ключевые слова: общество «Долой неграмотность», добровольные общества, ликвидация неграмотности.

Annotation

The article analyzes the organizational and legal framework functioning society "Down with Illiteracy". The structure of the management company and its changes, the principles of membership in the community. Specified on the main sources of budget revenues of the company. Keywords: Company "Down with Illiteracy" voluntary association, the elimination of illiteracy.

УДК378.091.33-027.22-057.68:379.85

**Катерина Кудрик
(Київ)**

ОСВІТНІ ПОДОРОЖІ ЯК СПОСІБ МОБІЛЬНОСТІ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

В статті представлений компонент змістовності професійної підготовки спеціалістів туристичної сфери. Автор проводить соціально-філософський аналіз сутності соціальної мобільності і освітніх подорожей та показує, що опорна функція освіти найбільш яскраво представлена у зростанні ефективності реалізації соціальної мобільності потенційних засобів за допомогою спеціальних навчальних закладів, сертифікації діяльності, освітньої діяльності та акцента на сомоосвіту.

Ключові слова: освіта, освітня підтримка, підтримка функції освіти, соціальна мобільність, освітні подорожі.

В умовах інтеграції діяльність університетів та академій в галузі туризму та готельного сервісу в умовах сьогодення спрямовано на кінцевий результат – не просто надати майбутньому фахівцю необхідний перелік "класичних" знань, а підготувати фахівця для роботи у суспільному виробництві, зняти перепони для вільної адаптації у суспільне виробництво. Наприкінці ХХ - на початку ХХІ сторіч освіта в Україні характеризується значними змінами в організаційному та методологічному напрямках. Важливу роль у цих суспільних змінах відіграли процеси відкритості суспільства і соціально-політичного устрою української держави.

Необхідність взаємообміну, інтеграції та наявні задачі науково-технічного прогресу є основним чинником, який спонукав до реформування всіх галузей господарства і, як наслідок, викликав необхідність реформування політичної системи та управління господарством і державою. Феномен спілкування та комунікації досліджували Г. М. Андрєєва, Б. Д. Паригін, А. В. Петровський, М. Г. Ярошевський тощо. Під час освітніх подорожей розкривається перцептивна сторона -взаємне сприйняття, прагнення до розуміння мотивів поведінки партнерів.

Економіка туризму, основи організації та управління туризмом відображені в працях Ю.П. Анискіна, А.І. Балабанова, А.В. Белова, А.М. Ветітнева, В.Г. Гуляєва, С.Р. Дем'яненка та ін.

Метою даного дослідження є розкрити значення освітніх подорожей у підготовці майбутніх фахівців туристичної сфери.

На перший план у процесі світової демократизації та розвитку суспільства вийшли такі загальнолюдські цінності, як наука, культура, передові технології, права та обов'язки і соціальна захищеність особистості. Ці складові, в першу чергу, визначають рівень цивілізації суспільства, можливості кожної окремої особистості зайняти своє місце у суспільстві, в його розвитку. Такі формації можуть бути досягнуті тільки за наявності для кожної людини вільного доступу до отримання знань, освіти, можливості їх підвищення, самовдосконалення особистості у процесі створення продуктів виробництва суспільства.

Починаючи з 80-х років минулого сторіччя, науково-технічна революція в передових країнах характеризується різким зростанням

використання комп'ютерної техніки, телекомунікаційних технологій тощо. Це дозволило якісно змінити підходи до системи освіти, розширити доступ суб'єктів навчання до сучасного світового рівня знань і обумовило реформування самої системи навчання. На перший план виходить необхідність якісної фундаментальної, загально-фахової та загальної соціально-економічної підготовки. Головним завданням вищої школи стала необхідність навчити студента навчатися самостійно, вільно орієнтуватися у сучасному інформаційному просторі.

Ідея вільного доступу до освіти, до наукової та технічної інформації всіх категорій громадян України, включаючи тих, які внаслідок тих чи інших чинників обмежені в можливості пересування до інтегрованих центрів навчання та науки, стає актуальною як для розвитку освіти в Україні, так і для розвитку українського суспільства в цілому.

З метою надання можливості здобути конкурентоспроможну спеціальність, професію, вищу освіту всім бажаючим громадянам, включаючи осіб із медичними та іншими обмеженнями щодо навчання у стаціонарних умовах, у розвинутих країнах світу створені і набули широкого застосування системи відкритого і дистанційного навчання, що використовують як традиційні педагогічні методики (технології) навчання, так і нові інформаційні (комп'ютерні) та телекомунікаційні (телебачення, Інтернет) технології.

Потреби споживачів освітніх послуг рівня вищої освіти обумовлюють пошук і розвиток таких форм навчання, які забезпечували б високу якість освіти і задовольняли широкий спектр потреб споживачів та разом із тим дозволяли б навчатися у зручний час, у зручному місці з максимально можливим інформаційно-методичним забезпеченням.

Зрозуміло, що це може бути досягнуто тільки комбінуванням та органічним поєднанням відомих та нових форм і методів організації навчального процесу. Ідучи назустріч потребам українських споживачів, університети активно впроваджують змішані (комбіновані) форми навчання, які можуть забезпечити доступ до якісних знань і тим студентам, які навчаються з відривом від виробництва, і тим, які, внаслідок матеріальних, часових, фізичних або інших обмежень, віддають перевагу навчатися, поєднуючи фахову діяльність із навчанням, тобто без відриву від виробництва, але при постійному контролі та керівництві викладача.

Сучасна освіта, починаючи зі школи і закінчуючи вищими навчальними закладами, спрямована на практичну підготовку. Роботодавець бажає отримати "готового фахівця", зекономити кошти на його підготовку або перепідготовку "під себе". Вищий навчальний заклад, як головний структурний елемент системи підготовки фахівців, намагається спрацювати таким чином, щоб студент після отримання диплому був працевлаштований, бо це є найкращим показником його роботи. В українських університетах не забороняється, а навпаки культивується принцип допомоги студентам у працевлаштуванні під час навчання. Це спонукає відповідні структури університету шукати нові форми організації навчального процесу. Освітні подорожі та стажування підвищують рейтинг студентів університету при подальшому працевлаштуванні з огляду на отриманий досвід роботи.

Соціальна сутність освіти полягає в передачі соціально значимого досвіду наступним поколінням з метою збереження основ соціального буття в цілому. Освіта як соціокультурне явище слугує виробництву соціальної реальності та її активної зміни. Завдяки своїй соціальній значимості освіта має безліч проявів у суспільному бутті. Одним з таких проявів є розгляд освіти як чинника соціальної мобільності та комунікації, які наявні при організації освітніх подорожей. Поняття соціальної мобільності введено П. А. Сорокіним, активно використовується в соціально-гуманітарних науках і має цілком однозначну суть – воно відображає процес переміщення людини, соціальної спільності чи культурного явища в соціальному просторі. Також розроблено комплекс каналів соціальної мобільності – тих явищ, які сприяють соціальним переміщенням людини по вертикалі і горизонталі, вгору і вниз.

П.А. Сорокін визначив наступні канали, що забезпечують функціонування соціальної мобільності, – церква, армія, школа, урядові групи, політичні організації і партії, професійні організації та організації з виробництва матеріальних цінностей, сім'я, шлюб [14, с. 297-424]. Важливо відзначити, що до каналів соціальної мобільності належать наука, спосіб життя, світоглядні установки людини тощо.

У сучасному суспільстві, для якого характерна висока ступінь динамічності розвитку освіти, що супроводжує людину все життя, актуальна ідея неперервності; від стихійної домашньої освіти в ранньому дитинстві до самоосвіти в зрілості – в межах неформальної освіти, до яких належить освітні подорожі та міжнародні практики. Тим самим, у сучасного фахівця в

сфері туризму виникає об'єктивна потреба в постійній самоосвіті, самопізнання, що триває все життя, адже воно є одним з головних умов його включення до динамічних змін сучасного соціуму. Дана обставина висвічує складну соціальну природу сучасної освіти і віддзеркалює специфіку здійснення її соціальних функцій. Освіта та туристичні подорожі є чинником та каналом соціальної мобільності, вони супроводжують переміщення майбутніх фахівців у сфері туризму в соціальному просторі за конкретного каналу. Тому потрібно говорити про особливу роль освіти та освітніх подорожей для фахівців туристичного бізнесу та готельної справи, бо вони відіграють важливу роль в системі факторів соціальної мобільності – реалізації його супровідної функції. Дана функція знаходить своє вираження в духовних явищах, що мають місце в сучасному суспільстві. Бо професійна освіта не існує сама по собі, вона збігається із соціальним та індивідуальним буттям. Виконуючи найважливішу функцію соціалізації, зміст якої полягає у формуванні та розвитку соціальної сутності людини, освіта та освітні подорожі стають умовою входження майбутнього фахівця з сфери туризму до інших сфер суспільного життя. Тим самим, освіта обумовлює здійснення будь-якого виду діяльності людини і є її фундаментом.

Можливість зафіксувати результати освітньої та освітніх подорожей діяльності забезпечує сертифікація як результатів освітньої практики, так і освітніх подорожей і виражається у видачі документів, різного роду дипломів, сертифікатів, ліцензій тощо. Ці документи підтверджують результативність освітньої діяльності.

Певну складність викликає питання про виокремлення ступенів в освіті, які існують в межах інших каналів соціальної мобільності. Бо для сучасного суспільства характерна висока ступінь професіоналізації практично всіх областей докладання людських сил. На думку К. Ясперса, «...тенденція сучасного людського існування (Dasein) така, що майже всі види діяльності вимагають знань, наявності школи і умінь, які не можуть бути придбані тільки кустарним способом або на практиці» [5, S. 1-6]. Найпоширеніший і загальнодоступний канал соціальної мобільності в сучасному суспільстві, що прямо пов'язаний з освітою, – це професія.

Поширення освіти, закріплення за системою освіти функції соціалізації призвели до активної професіоналізації всіх сфер людської діяльності. Служба в армії, політична, підприємницька та релігійна діяльність на сьогодні є професійними сферами. Потреби суспільства у

підготовці тієї чи іншої групи фахівців виступають соціальним замовленням освіти як інституалізованої сфери суспільства, яка через систему різних форм і видів навчання намагається задовольнити актуальні потреби суспільного розвитку. У суспільстві, де життя людини пов'язане з професією, ця остання дійсність містить певну ключову інформацію – дохід, статус, мовні здібності, можливі інтереси, соціальні контакти [4].

При всьому цьому професія – це лише необхідний результат освіти. В межах кожного соціального інституту чи соціального явища, що забезпечує соціальні переміщення людини, існує система освітніх порогів і цензів, подолання і використання яких надає можливість піднятися на щабель вище по соціальних сходах. У кожного інституту є мережа освітніх установ, що сертифікують результати готовності людини до тієї чи іншої діяльності.

Освітнє сито існує всередині таких соціальних інститутів, як армія, церква, політика, бізнес і т.д., які одночасно є і сферами соціально-духовної діяльності людини. Таким чином, в рамках кожного соціального інституту вибудовується багаторівнева система освітніх рівнів.

Сучасне суспільство може продуктивно розвиватися при синтезі формальної освіти і самоосвітньої діяльності при пріоритеті останньої. Виник новий погляд на освіту дитини та фахівця – освіта, по суті, є нескінченний процес добровільного набуття знань, індивідуальної, а не масової освіти, що організовується і сертифікується в межах формальної освіти. Саме самоосвіта, націлене на актуалізацію знання та вміння, зорієнтована на потреби суспільного розвитку, згладжує консервативність системи формальної освіти.

Особлива роль освіти в системі факторів соціальної мобільності обумовлена модернізацією суспільства у напрямку побудови суспільного знання. Сучасні західні науковці вказують на зміщення детермінантів соціального стану людини з його економічного статусу на освітньо-професійний. Так, за визначенням Д. Белла, постіндустріальне суспільство – це суспільство, в якому домінуюче місце в структурі зайнятості займає «... професійний і технічний клас, а осьовим принципом такого суспільства є теоретичне знання» [1, с. 18]. Таким чином, знання та освіта є не просто одним з факторів соціальної мобільності людини, воно набуває якості ведучого «соціального ліфта». Е. Тоффлер слідом за Д. Беллом пише про процес зміцнення освітньо-професійного статусу в якості головного статусу людини [3]. Автор ставить питання про невідповідність сучасного стану інститутів освіти, а також його змісту щодо потреб суспільства, про його

відсталість. Освіта, на думку Тоффлера, повинна націлюватися на формування умінь вчитися і переучуватися, орієнтуватися в нових умовах, користуватися знаннями, приймати рішення і робити вибір і т.д. Суспільство знання, по суті, - це мерітократія. Таким чином, органічна вписаність освіти в процес відтворення і зміни соціальної дійсності обумовлює здійснення ним супровідної функції соціальної мобільності фахівців туристичного сервісу в сучасному суспільстві. Такі тенденції, як професіоналізація і сертифікація діяльності в сфері туризму та готельного сервісу, існування комплексу освітніх цензів і порогів, системи спеціальних навчальних закладів, акцент на само- освіту найбільш яскраво відбивають здійснення супроводжувальної функції освіти в системі факторів соціальної мобільності.

Здатність професійної освіти в галузі туризму збільшувати ефективність реалізації потенціалу соціальних явищ, які виступають каналами соціальної мобільності, за умови наявності відповідного їм освітнього та професійного рівня, становить сутність освітнього супроводу соціальної мобільності.

Так, наприклад, міжнародне стажування – це не тільки можливість отримання практичних знань і навичок в сфері гостинності та туризму, а також удосконалення знання мови, пізнання звичаїв й культури країн – місць стажування, отримання незабутніх вражень. Вживим є вид діяльності – освітні подорожі – які, як правило, є міжнародними проектами. Варто відзначити значущість освітніх подорожей майбутніх фахівців туристичної галузі з метою надання можливості брати активну участь у побудові нового Європейського суспільства, підвищення фахової компетенції. Ця співпраця є найкращим тренінгом для свободи, партнерства та солідарності між різними націями. Для майбутніх фахівців у сфері туризму та готельної справи рух смислів у соціальному часі та просторі відбувається не спонтанно, а в силу комунікаційних потреб, діючих на особистому, груповому та суспільному рівні. Освітні подорожі для майбутніх фахівців у сфері туризму пов'язані з потребами набуття та удосконалення професійних знань. Ці потреби взаємопов'язані з іншими матеріальними і духовними потребами особистості, соціальної групи, суспільства в цілому. Особистісні духовні потреби утворюють єдиний ланцюг з комунікаційними потребами, внаслідок чого духовна творчість набуває нових культурних смислів. Тим самим підтверджується формула: культурна діяльність = творчість + соціальна комунікація. Ця формула діє і в галузі матеріального виробництва, але там

комунікаційна діяльність викликана вторинними комунікаційними потребами. Співвідношення категорій "потреба" і "інтерес" потребує уточнення. Дослідники стверджують, що інтерес - це усвідомлена потреба, яка певною мірою керує поведінкою людей. Частина науковців вважає, що інтерес - це ціннісна орієнтація, яка обумовлена дією спонтанних чинників. Психологи стверджують, що інтереси суб'єктів – це психічні утворення, оскільки вони не збігаються у різних людей, а економісти і соціологи відзначають інтереси об'єктивно заданими характеристиками соціальних груп. У цьому світлі співвідношення категорій "комунікаційна потреба" і "комунікаційний інтерес" набуває значення однієї з проблем теорії соціальної комунікації.

Освітні подорожі знайомлять майбутніх фахівців туристичної галузі з формуванням європейського суспільства, програмами галузі туризму та готельного сервісу, особливостями освіти та виховання. Під час освітніх подорожей, крім лекцій, зустрічей із цікавими людьми, проходять тренінги, екскурсії. За кордоном студенти здобувають знання в сучасно обладнаних аудиторіях, проводять наукові пошуки, експериментальні дослідження, розробляють туристичні продукти, удосконалюють практичні навички у лабораторіях та навчально-лабораторних комплексах. Особливу увагу заклади вищої освіти приділяють навчально-методичному (дидактичному) забезпеченню, імітаційним та моделюючим засобам, формам і методам самостійного контролю студентами своїх знань та рівня підготовки.

Знання обов'язково повинно бути тільки високоякісним і спонукати студента на творчість, на розробку та вирішення реальних практичних завдань, як того вимагають процеси європейської інтеграції і Болонської хартії зокрема.

У контексті Болонського процесу на шляху зближення зі стандартами європейської освіти створено умови для освітніх подорожей та проходження практики студентами і стажування за кордоном.

Туризм – багатогалузевий бізнес, який охоплює весь комплекс послуг з організації відпочинку: формування тура, розміщення, харчування, екскурсійні програми. У межах навчання на перших 3-х курсах вивчаються загальні дисципліни для туристичного бізнесу. А на старших курсах, обравши вузьку спеціалізацію, студенти освоюють потрібні предмети більш досконало.

Доведено, що процес навчання – це поєднання різних форм: подання навчального матеріалу лектором, самостійне опанування навчального матеріалу, проробка навчального матеріалу під час практичних, лабораторних занять, консультацій тощо. Достеменно відомо лише одне, найбільш ефективне – самостійне опанування навчального матеріалу і дистанційне навчання дозволяє при достатній організації створити умови для навчання у зручний час у зручному місці для будь-якого виду навчання. Досвід провідних закордонних навчальних закладів свідчить, що якісну освіту за такою формою можна надати, тільки використовуючи комбіновані технології. Хоча використання телекомунікаційних технологій дозволяє суттєво розширити коло споживачів освітніх послуг і, як наслідок, їх кількість, та в подальшому повинно підвищити освітній рівень нашої держави і прискорити її входження у світову інтеграцію.

При розробці концепції практичної підготовки в університетах та академіях закладено принцип її безперервності, створюються умови для того, щоб практична підготовка була логічним продовженням набутих знань, і за її результатами випускник університету міг легко адаптуватися до майбутньої фахової діяльності.

До керівництва широко залучаються провідні фахівці тих установ (підприємств), де студенти проходять практику. Навчальний план передбачає практичну підготовку шляхом проходження практик: навчальної (туристичної), навчальної (комп'ютерної), виробничої (технологічної), виробничої (організаційної) і виробничої (комплексної за фахом). За цей час студенти отримують основні професійні навички: навчатися вирішувати реальні проблеми, розбиратися в складних ситуаціях, спілкуватися з клієнтами, колегами, партнерами, у тому числі й іноземною мовою.

Це можливість довідатися особливості професії зсередини й по закінченню вузу пред'явити роботодавцю не тільки диплом, але й знання специфіки роботи. Освітній туризм та практика на провідних підприємствах і організаціях у сфері туризму підвищить рейтинг випускника при подальшому працевлаштуванні.

Освітні подорожі необхідні, бо спеціаліст з туризму повинен бути підготовлений до наступних видів професійної діяльності: сервісної, виробничо-технологічної, організаційної, управлінської. Сфера діяльності випускників: підприємства, організації та держустанови, що здійснюють діяльність у сфері туризму (туристичні агенції, туроператори, екскурсійні

бюро, інформаційно-краєзнавчі центри тощо). Діяльність фахівців пов'язана з організацією туристичної діяльності; організацією подорожей та екскурсій; з організацією дозвілля та санаторно-курортною справою; з організацією туристичного супроводу: гід, екскурсовод, аніматор; екскурсознавець; туризмознавець.

Однією з найпоширеніших форм співпраці є освітні подорожі та виробнича практика, коли студент виконує окремі обов'язки або займає певну посаду на підприємстві, зсередини вивчаючи специфіку майбутньої професії. Особливо це важливо для сфери обслуговування, у тому числі для підприємств туристичної сфери.

Сфера туризму вимагає спеціалістів вищого рівня, фахівців певної спеціальності, здатних організувати та управляти новими інноваційними напрямками. Орієнтація на вимоги роботодавців є необхідністю. У сучасних умовах швидких темпів розвитку туристичної сфери виникає необхідність в підготовці висококваліфікованих кадрів, які вміють прогнозувати та планувати розвиток галузі та окремого підприємства, організувати роботу, стимулювати та мотивувати персонал, впроваджувати нові технології та розроблювати нові продукти. Все це здатен виконати спеціаліст з "Туризмознавства" відповідної спеціалізації (туристична діяльність, туризм і рекреація, туризм і відпочинок).

Необхідність підготовки фахівців повної вищої освіти - спеціалістів та магістрів - зазначають й інші представники туристичних підприємств та організацій.

Фахівець з туризму під час освітніх подорожей та міжнародних практик набуває та удосконалює знання щодо створення умов для формування ринку послуг з туризму з урахуванням застосування прогресивних технологій. Майбутні фахівці беруть участь в організації, плануванні й удосконалюванні діяльності служб туризму і розробці заходів з підвищення ефективності їхньої діяльності, накопичують знання організації і забезпечення контролю якості послуг туризму. Отримують практичні знання про музеєзнавство як сферу знань, необхідну в професійній діяльності. Адже майбутні фахівці, які зацікавлені у створенні та просуванні українського туристичного продукту, повинні знати, що туристична інфраструктура кожного регіону представлена сукупністю закладів, діяльність яких спрямована на задоволення потреб туристів та місцевого населення. Ознайомлюються з передовими технологіями в туризмі, рекреації й інших

сферах діяльності. Під час освітніх подорожей удосконалюється та відбувається перевірка знання іноземних мов, що є сьогодні необхідними при наданні послуг туризму.

Під час освітніх подорожей майбутні фахівці вивчають європейське та міжнародне законодавство в сфері туризму, правові норми, що регулюють відносини між особистістю і суспільством, навколишнім середовищем. Ці знання обумовлені вимогами професійної діяльності в іншомовному та полікультурному середовищі.

Освітні подорожі пов'язані з категорією "спілкування", ототожнюються з категорією "комунікація". Це ототожнення відбувається як в англійських текстах, де крім поняття communication немає іншого слова для перекладу українською "спілкування". Суспільствознавець Ю.Д.Прилюк дійшов до висновку, що етимологічно і семантично терміни "спілкування" і "комунікація" тотожні.

Ототожнення категорій "спілкування" і "соціальна комунікація" сьогодні неможливе, бо спілкування включається в практичну діяльність людей (спільна праця, пізнання, гра) та визначає самостійну активність, що задовольняє потреби людини в контактах з іншими людьми, тобто комунікаційну потребу. Активізується комунікативна сторона – обмін висловлюваннями, знаковими повідомленнями. Також є інтерактивна сторона – обмін тільки словами, а й діями згідно з прийнятою програмою практичної діяльності. Таким чином спілкування та комунікація під час освітніх подорожей майбутніх фахівців у сфері туризму та готельного сервісу постає як сума трьох разів – особистих процесів: перцепція (пізнання людьми один одного) + комунікація, яка приймається як вербально-словесно-мовна діяльність + спільні цілі направлені дії.

Реальна комунікативна дія у всіх її формах – наслідування, управління, діалог під час освітніх подорожей – обов'язково містить сприйняття партнерами один одного, сприяє позитивному формуванню їх образів (іміджів) у свідомості суб'єктів комунікації і емоційних їхніх переживань, тобто перцепції. Для ефективного управління або діалогу важливо передбачити реакцію реципієнта на те або інше повідомлення, потрібно знати мотиви його очікування та комунікаційні навички.

Джерела та література

1. Блюменау Д.И. Информация и информационный сервис. – Л.: Наука, 1989. – 188 с.
2. Beck U., Brater M., Daheim H.-J. Soziologie der Arbeit und der Berufe. Reinbek, 1980.
3. Jaspers K. Die Idee der Universität. Berlin - Göttingen – Heidelberg, 1961.
4. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования.– М.: Academia, 1999.– 956 с.
5. Джидарьян И.А. Эстетическая потребность. – М.: Наука, 1976. – 191 с.
6. Ершов П.М. Потребности человека. – М.: Мысль, 1990. – 364 с.
7. Здравомыслов А.Г. Потребности. Интересы. Ценности. – М.: Политиздат, 1986. – 221 с.
8. Ковалев В.И. Мотивы поведения и деятельности. – М.: Наука, 1988. – 193 с.
9. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность // Избран. психолог, произведения: В 2-х т. Т. 2. – М., 1983. – с. 94-213.
10. Любичева О.О., Романчук С.П. Паломничество та релігійний туризм: Навч.посібник.– К «Альтерпрес», 2009.- 342 с.
11. Магун В.С. Потребности и психология социальной деятельности личности. – Л.: Наука, 1983. – 176 с.
12. Парфіненко А.Ю. Національна держава і міжнародний туризм у вимірах глобалізації (вступ до курсу «Туристичне країнознавство»): Х.: Бурун-Книга, 2009. – 128 с.
13. Соколов А.В. Коммуникационные потребности: Учеб. пособие. — Краснодар: Акад. культуры, 1996. – 160 с.
14. Сорокин П. А. Социальная и культурная мобильность // Человек, цивилизация, общество / под ред. А. Ю. Соколова. – М.: Политиздат, 1992. – С. 297-424.
15. Тоффлер Э. Третья волна. – М.: АСТ, 1999. – 261 с.
16. Ханипов А.Т. Интересы как форма общественных отношений. – Новосибирск: Наука, 1987. – 225 с.
17. Щербицкий Г.И. Информация и познавательные потребности. – Минск: Изд-во Белорус, ун-та, 1983. – 160 с.

Аннотация

В статье охарактеризован знаниевый компонент содержания профессиональной подготовки специалистов туристической сферы. Автор проводит социально-философский анализ сущности социальной мобильности и образовательных путешествий и показывает, что опорная функция образования наиболее ярко проявляется в повышении эффективности реализации социальной мобильности потенциальных каналов с помощью специальных учебных заведений, профессионализации и сертификации деятельности, образовательной деятельности, акцента на самообразование.

Ключевые слова: образование, образовательная поддержка, поддержка функции образования, социальная мобильность, образовательные путешествия.

Annotation

This article deals with the characteristics of the knowledge component of the contents of the professional training of the specialists in the touristic field. The author conducts the social-philosophical analysis of the essence of social mobility and educationaltravel, and shows that the supporting function of education is most evident in the effectiveness increase of social mobility potential channels realization by means of the network of special educational establishments, the professionalization and certification of activity, educational qualifications and thresholds, the emphasis on self-education.

Key words: education, educational support, supporting function of education, social mobility, educationaltravel.

УДК 94:323.25]:001(477) «1980/1991»

Євгеній Павловський

(Київ)

ГОЛОД 1932-1933 РР. В УКРАЇНІ ТА ОФІЦІЙНА ІСТОРИКО-ГУМАНІТАРНА НАУКА В УРСР (1980-1991 РР.)

В статті висвітлено особливості реагування офіційної історико-партійної науки в УРСР на західну концепцію голодомору 1932-1933 рр. в Україні. Аналізується нетривалий історіографічний та археографічний поворот української радянської історіографії часів перебудови.

Ключові слова: історіографія, археографія, гуманітарна наука, голодомор, українська діаспора, холодна війна перебудова.

Тематика даної статті має дуже велике актуальне значення на сьогоднішній день, адже дослідження проблеми голодомору 1932-1993 рр. в Україні в радянській історичній науці було фактично під забороною та замовчувалося протягом багатьох років. Саме тому з проголошенням незалежності України розпочався процес історіографічного дослідження наукової проблематики голодомору в Україні. Цьому сприяло значною мірою зняття секретності з багатьох архівних та державних документів, що стосувалися голодомору. Сучасні дослідники отримали можливість доступу до раніше таємних партійно-державних архівних документів і таким чином можна з впевненістю сказати, що вивчення проблеми голодомору в сучасній історіографії України є дуже актуальним без перебільшень.

Історіографія вивчення проблеми голодомору в Україні була започаткована наприкінці існування СРСР та в перші роки незалежності України, коли історики отримували можливість доступу до раніше таємних колишніх радянських партійних архівів. Серед найбільш відомих українських дослідників голодомору слід відмітити С.Кульчицького, В.Марочка,